

УДК 070.12:316.658(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.204.145-151>**Карий О.І.**

доктор економічних наук

Національний університет «Львівська політехніка»

Karyy Oleh

Dr. of Economic Sc.

Lviv Polytechnic National University

<https://orcid.org/0000-0002-1305-3043>**Лісовська Л.С.**

доктор економічних наук

Національний університет «Львівська політехніка»

Lisovska Lidiya

Dr. of Economic Sc.

Lviv Polytechnic National University

<https://orcid.org/0000-0002-9937-3784>**Михальчишена В.О.**

Національний університет «Львівська політехніка»

Mykhalchysheha Viktoriia

Lviv Polytechnic National University

БАЖАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЙ МІЖ МЕШКАНЦЯМИ І МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Дослідження аналізує особливості комунікації між мешканцями та органами місцевого самоврядування в тилових і прифронтових громадах України. Встановлено, що рівень задоволення комунікаційними практиками не залежить від розташування громади, ключовим чинником є здатність влади підтримувати ефективний діалог. У прифронтових умовах зберігається високий попит на особисті зустрічі, тоді як використання цифрових каналів характеризується нерівністю: офіційні сайти та месенджери ефективніші на фронті, соціальні мережі — у тилу. Традиційні формати залишаються актуальними за обмеженого цифрового доступу. Оптимізація інформаційної взаємодії потребує стійких багатоканальних стратегій, розвитку цифрової грамотності та балансу між прозорістю і безпекою. Дослідження базується на результатах опитування у восьми територіальних громадах України.

Ключові слова: територіальні громади, комунікація, інформаційні канали, довіра, воєнні умови, стійкість, бажаність, участь громадян, місцеве врядування.

PREFERRED INFORMATION CHANNELS OF COMMUNICATION BETWEEN RESIDENTS AND LOCAL AUTHORITIES DURING THE WAR

The article explores the role and development of civil society organizations (CSOs) in Ukrainian territorial communities under wartime conditions. It emphasizes the transformation of organizational activities, communication practices, and interaction between residents and local authorities, highlighting the resilience and adaptability of CSOs as key factors in ensuring community stability. The research focuses on the dynamics of civic engagement, institutional support, and communication mechanisms, particularly the use of information channels for maintaining trust and dialogue between stakeholders during crisis. A central component of the study is the identification of both opportunities and challenges for community-based organizations in supporting democratic values, social cohesion, and effective problem-solving in the face of war-related disruptions. Special attention is given to the institutional environment, the effectiveness of civic initiatives, and the role of local leadership in strengthening participatory governance.

To obtain empirical evidence, a sociological survey was conducted in the second half of 2024 among 1,515 residents of eight territorial communities across three regions of Ukraine. The survey collected data on the use of communication channels, trust levels, accessibility barriers, and perceived effectiveness. The methodology combined structured questionnaires based on a Likert scale with semi-structured interviews, enabling both quantitative and qualitative insights into community experiences. This approach provided a comprehensive view of how residents interact with local

authorities, which communication tools are considered most reliable, and how social capital is mobilized in times of crisis. The findings contribute to understanding the adaptive capacities of civil society in war conditions, outlining prospects for strengthening institutional resilience, enhancing communication, and developing sustainable models of cooperation between citizens and authorities.

Keywords: territorial communities, communication, information channels, trust, wartime conditions, resilience, desirability, civic engagement, local governance.

JEL classification: H75; D83; Z18.

Постановка проблеми. Повномасштабна російсько-українська війна, яка триває 24 лютого 2022 року, змінила комунікаційний ландшафт територіальних громад України, що зумовило необхідність швидкої адаптації органів місцевого самоврядування для підтримки інформаційного обміну з жителями. Ефективна комунікація між місцевими органами влади та мешканцями є життєво важливою для передачі критично важливої інформації, координації допомоги та підтримки суспільної довіри у воєнний час, проте виклики відключення електроенергії, кібератаки та обмежений доступ до Інтернету на окупованих і прифронтових територіях залишаються актуальними. Згідно з повідомленнями New York Times, «порушення зв'язку є широко поширеною проблемою на [українських] лініях фронту та стосується майже кожного аспекту війни — координації на полі бою, доставки постачання та переміщення військ» [1]. Ці порушення зв'язку викликали необхідність швидкої адаптації способів спілкування у територіальних громадах.

Громади повинні збалансувати потребу в прозорій, своєчасній комунікації з мешканцями та питання безпеки. Це призвело до обережнішого обміну повідомленнями, особливо щодо конфіденційної інформації, місця та час скупчення людей. Перехід від централізованої медіа-екосистеми до фрагментованого ландшафту з кількома джерелами інформації також створив проблеми в підтримці узгодженого обміну повідомленнями [2].

Спільноти повинні адаптувати свої комунікаційні стратегії, щоб подолати цю проблему та забезпечити надходження важливих повідомлень до цільової аудиторії, що має важливе значення для підтримки цивільної стійкості, координації реагування на надзвичайні ситуації та збереження демократичного врядування в умовах війни.

Гіпотезою нашого дослідження є таке твердження: У період війни рівень довіри громадян до місцевої влади та бажані інформаційні канали комунікації визначають ефективність взаємодії між жителями та органами місцевого самоврядування. Ця гіпотеза передбачає, що бажаність певних каналів комунікації визначає готовність населення їх використовувати, формуючи тим самим стійкі моделі взаємодії між владою та громадянами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Увага науковців та фахівців з інформаційної політики до тематики досліджень, що висвітлюють як ефективні практики інформаційної комунікації, так і ключові бар'єри, з якими зустрічаються громади в умовах війни, є постійною.

Проаналізовані дослідження постійно

підкреслюють ключову роль цифрових платформ у поширенні інформації в реальному часі та протидії дезінформації. Шустер наголошує на тому, що Telegram став критично важливим інструментом для отримання інформації українцями, завдяки забезпеченню оперативних оновлень і спрощеному доступу до подій [3]. Mercieca, Dunaway та Coopersmith додатково підкреслюють важливість Інтернету в інформаційній війні в Україні, відзначаючи його роль у формуванні громадської думки та координації зусиль опору [4].

GLOBSEC підкреслює важливість стратегічної комунікації, наголошуючи на необхідності послідовного та ефективного обміну повідомленнями [5]. PSCRP-BESA аналізує зміни у соціальних, етнідентифікаційних та лінгвістичних процесах, що розвиваються в самій Україні та серед українських біженців за її межами, надаючи розуміння викликів і можливостей для ефективних комунікаційних стратегій [6].

Науковці наголошують, що регіональні чинники впливають на ефективність комунікації навіть у межах схожих географічних територій [7]. Йонан обговорює цифровізацію регіонів в Україні, наголошуючи на важливості використання цифрових технологій для покращення зв'язку та управління [8]. Нільсен та ін. у своїх дослідженнях ілюструють, як довіра до місцевої влади прямо корелює з готовністю громадян виконувати вказівки щодо надзвичайних ситуацій [9]. Дослідження Кумбса та Сігера та ін. наголошують на необхідності багатоканального резервування під час криз, коли певна комунікаційна інфраструктура може бути скомпрометована [10, 11, 12]. Дослідження визначають, як громади розвивають стійкі, часто імпровізовані комунікаційні мережі, коли звичайні канали дають збій [13].

Війна трансформувала інформаційне середовище України, в якому цифрові технології відіграють ключову роль. Платформа «Дія», запущена у 2020 році, централізувала державні послуги, уможливорюючи ефективну взаємодію між громадянами та урядом навіть в умовах воєнного стану [14]. Дослідження підкреслюють роль «Дії» у підвищенні ефективності роботи уряду, хоча її використання на окупованих територіях обмежене через безпекові ризики. Платформи соціальних мереж, зокрема Telegram, стали важливими інструментами для спілкування в режимі реального часу, а проукраїнські канали сприяють спротиву та поширенню інформації [15].

Напади росії на електромережі та телекомунікаційні мережі порушили зв'язок, особливо у прифронтових районах [16]. Крім того, різний рівень цифрової грамотності та доступу до пристроїв створює нерівність у доступі до інформації, особливо в сільських та окупованих регіонах [17].

Традиційні методи комунікації, такі як публічні оголошення та друковані повідомлення, залишаються актуальними в районах з обмеженим цифровим доступом [18]. Дослідження підкреслюють необхідність гібридних комунікаційних стратегій, які поєднують цифрові та аналогові методи для забезпечення інклюзивності [19].

Попри зростання уваги до проблематики комунікацій між громадянами та місцевою владою в умовах воєнного стану, залишається низка невирішених питань. Зокрема, потребує уточнення наскільки рівень довіри до цих каналів впливає на готовність населення їх використовувати. Недостатньо дослідженою є й проблема узгодження офіційних інформаційних потоків із неформальними мережами комунікації, що мають суттєве значення в умовах війни. Від того, наскільки органи місцевого самоврядування здатні обрати відповідні канали та форми комунікації, залежить якість прийняття рішень, рівень громадської участі та загальна стабільність територіальних громад.

Метою дослідження є виявлення особливостей сприйняття та використання інформаційних каналів комунікації між мешканцями та місцевою владою в умовах війни. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: надати характеристику сучасного стану комунікацій у територіальних громадах України в умовах воєнного стану; проаналізувати результати соціологічного опитування, проведеного серед 1515 мешканців восьми територіальних громад трьох областей у другому півріччі 2024 року, визначити, які канали комунікації є найбільш бажаними та доступними для різних груп населення.

У цьому дослідженні використовуються результати опитування, яке було проведено серед 1515 жителів

восьми територіальних громад України трьох областей у другому півріччі 2024 року. Кількісні дані будуть проаналізовані за MS Excel для виявлення регіональних кореляцій та значних відмінностей. Якісні дані були проаналізовані за допомогою методів тематичного аналізу для виявлення комунікаційних бар'єрів та формування стратегій оптимізації.

Усі дослідницькі дії проводилися відповідно до етичних принципів, включаючи отримання інформованої згоди від учасників та забезпечення конфіденційності та анонімності їхніх відповідей. Співпраця з місцевими неурядовими організаціями та органами місцевого самоврядування, місцевими військовими адміністраціями досліджуваних громад забезпечує достовірність і актуальність висновків.

Виклад основних результатів дослідження. Від злагодженого функціонування інформаційних каналів залежить не лише обізнаність населення, а й рівень безпеки, координація дій у кризових ситуаціях та довіра до органів влади.

Для виявлення регіональних відмінностей у сприйнятті ефективності каналів інформаційного зв'язку було проведено опитування серед мешканців прифронтових та тиллових громад. До прифронтових віднесено Галицинівську ТГ (Миколаївська область), Великоолександрівську ТГ (Херсонська область), Кочубеївську ТГ (Херсонська область) та Нововоронцовську ТГ (Херсонська область). До тиллових, у свою чергу, віднесено Хотинську ТГ та Недобоївську ТГ Чернівецької області та П'ядицьку ТГ і Тлумацьку ТГ Івано-Франківської області. У таблицях 1 та 2 представлено розподіл відповідей мешканців громад щодо ефективності основних каналів комунікацій, які використовуються в аналізованих громадах.

Таблиця 1

Розподіл відповідей про ефективність наявних каналів комунікацій у тиллових регіонах

Категорія	Хотинська ТГ		Недобоївська ТГ		П'ядицька ТГ		Тлумацька ТГ	
	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)
Так (ефективно)	76	55,45	79	71,17	98	46,89	76	60,48
Ні (неефективно)	62	44,55	32	28,83	111	53,11	49	39,52
Разом	138	100	111	100	209	100	125	100

Джерело: розраховано авторами.

Таблиця 2

Розподіл відповідей про ефективність наявних каналів комунікацій у прифронтових регіонах

Категорія	Галицинівська ТГ		Великоолександрівська ТГ		Кочубеївська ТГ		Нововоронцовська ТГ	
	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)	К-сть респондентів, ос.	Відсоток (%)
Так (ефективно)	104	55,03	190	38,78	72	69,90	85	56,67
Ні (неефективно)	85	44,97	300	61,22	31	30,10	65	43,33
Разом	189	100	490	100	103	100	150	100

Джерело: розраховано авторами.

При всій відмінності ситуацій у прифронтових і тиллових громадах, оцінки ефективності каналів комунікацій в тиллових та прифронтових регіонах демонструють подібну неоднорідність сприйняття їхньої дієвості. У тиллових громадах рівень позитивної оцінки коливається від 46,89% до 71,17%. У прифронтових регіонах цей показник також варіюється: найвищий рівень ефективності зафіксовано в Кочубеївській громаді (69,9%), а найнижчий — у Великоолександрівській (38,78%). Такий результат дозволяє зробити висновок, що ситуація з обміном інформацією в конкретній громаді залежить насамперед від вибудованої системи обміну інформацією на місцевому рівні, а не від близькості до лінії бойових дій.

У загальному підсумку видно, що хоча більшість громад демонструють позитивне ставлення до роботи

інформаційних каналів, окремі громади мають суттєві виклики у забезпеченні належного комунікаційного обміну. Найвищий рівень позитивних відповідей зафіксовано у Недобоївській ТГ, де 69,90% респондентів вважають канали комунікацій ефективними. Варто звернути увагу, що у Кочубеївській територіальній громаді фактично лише близько 2 тис. осіб, які зараз там постійно проживають, розпорошені між 14 малими населеними пунктами, де системи мобільного зв'язку і Інтернету мали погане покриття ще до війни. Значний рівень довіри також спостерігається в Нововоронцовській ТГ (56,67%) і Галицинівській ТГ (55,03%) (рис. 1). Це свідчить про відносно налагоджену комунікаційну інфраструктуру або ефективну роботу місцевої влади в умовах війни.

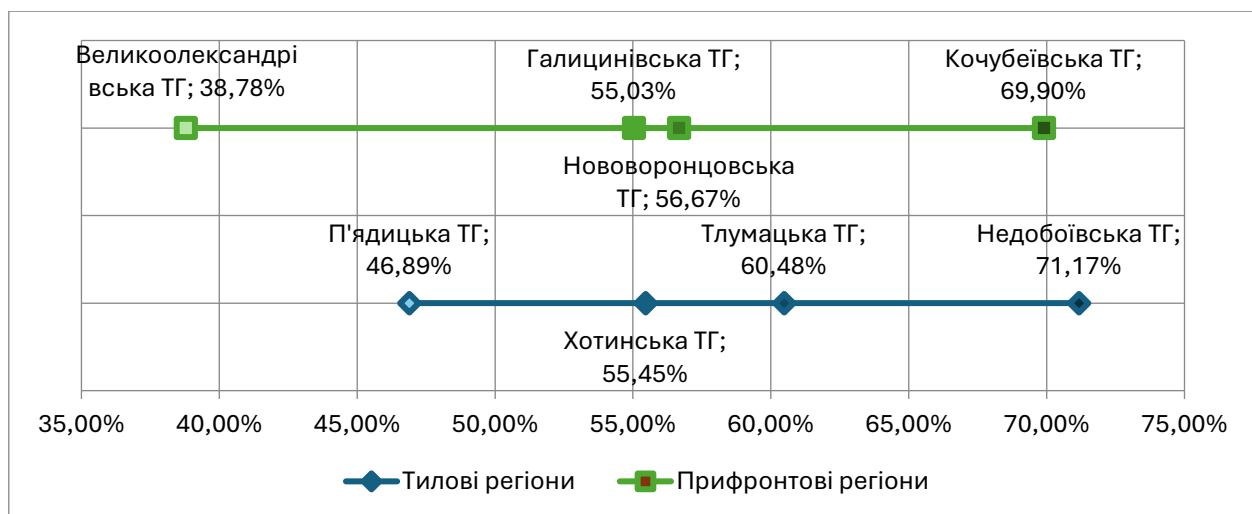

Рис. 1. Загальний розподіл відповідей про ефективність наявних каналів зв'язку у регіонах України
Джерело: розраховано авторами.

Середній рівень позитивної оцінки ефективності каналів комунікацій в тиллових громадах лише на 2,4% вищий, ніж у прифронтових. Відсутність кардинальних відмінностей між двома типами територій свідчить про спільні виклики у сфері комунікації, хоча чинники, що впливають на оцінку, можуть різнитися.

Ефективність інформаційної комунікації у територіальних громадах значною мірою залежить від вибору каналів комунікацій, що вважаються бажаними з погляду мешканців. У контексті воєнного стану особливо важливо дослідити, які саме канали можуть забезпечувати найвищу якість інформування у тиллових регіонах.

Якість каналів інформування населення у різних регіонах України визначається комплексом соціально-демографічних, економічних, культурних та психологічних чинників, а також рівнем довіри до джерел інформації. Важливу роль відіграють вік та медіаграмотність аудиторії, доступність інтернет-мережі, економічна спроможність користуватися платними інформаційними сервісами, а також домінуючі комунікативні звички.

У табл. 3 та 4 наведено розподіл бажаних та необхідних каналів зв'язку відповідно до оцінок респондентів у територіальних громадах.

Таблиця 3

Розподіл бажаності для використання каналів зв'язку у тиллових регіонах

Канал зв'язку	Хотинська ТГ	Недобоївська ТГ	П'ятицька ТГ	Тлумацька ТГ
Особисті зустрічі	72,66%	62,50%	75,68%	77,55%
Офіційний сайт громади	42,45%	46,88%	46,85%	46,94%
Соціальні мережі	41,73%	43,75%	45,05%	44,90%
Онлайн-месенджери	23,74%	37,50%	44,14%	20,41%
Друкована газета	14,39%	6,25%	18,02%	12,24%
Дошки оголошень	11,51%	6,25%	2,70%	12,24%
Профіль у YouTube	5,04%	0%	2%	8%
Інші способи	0,72%	0%	1%	0%

Джерело: розраховано авторами.

У всіх тилових громадах особисті зустрічі посідають перше місце за пріоритетністю: від 62,5% (Недобоївська ТГ) до 77,55% (Тлумацька ТГ). Отже, існує високий рівень довіри до безпосереднього спілкування з представниками влади або громадських структур. Офіційні сайти громад та соціальні мережі мають схожі рівні підтримки (близько 42–47%) у всіх громадах серед тих, хто позитивно оцінює даний канал комунікації.

Також можна констатувати зменшення бажаності для респондентів традиційних каналів комунікації. Зокрема, друковані газети, дошки оголошень, профілі в YouTube мають відносно низький рівень визнання доцільними для використання. Наприклад, друковану пресу вважають ефективною лише 6,25% (Недобоївська ТГ) до 18,02% (П'ядицька ТГ) респондентів серед ефективних каналів.

Таблиця 4

Розподіл бажаності використання каналів зв'язку у прифронтових регіонах

Канал зв'язку	Галичинівська ТГ	Великоолександрівська ТГ	Кочубейська ТГ	Нововоронцовська ТГ
Особисті зустрічі	75,29%	74,00%	93,75%	69,70%
Офіційний сайт громади	61,18%	63,67%	28,13%	57,58%
Соціальні мережі	24,71%	33,67%	21,88%	19,70%
Онлайн-месенджери	55,29%	45,33%	25,00%	33,33%
Друкована газета	2,35%	12,33%	3,13%	18,18%
Дошки оголошень	16,47%	15,00%	31,25%	16,67%
Профіль у YouTube	5,88%	5,33%	3,13%	3,03%
Інші способи	3,53%	2,00%	3,13%	4,55%

Джерело: розраховано авторами.

У прифронтових районах, де існує більша ймовірність пошкодження фізичної інфраструктури, особисті зустрічі залишаються найнадійнішим каналом зв'язку, що пояснюється обмеженим доступом до цифрової інфраструктури та високим рівнем довіри до міжособистісного спілкування. Офіційні цифрові канали (месенджери, соцмережі) визнаються важливими, але їх можна віднести до додаткових каналів. Роль традиційних каналів (газети, дошки) зберігається лише частково, часто як підтримка в умовах перебоїв зв'язку або обмеженого доступу до інтернету.

Порівнюючи ефективність каналів у тилових та прифронтових регіонах можна зазначити що основним каналом є особисті зустрічі, проте їх бажаність є вищою для прифронтових регіонів, зокрема в Кочубейській ТГ – 93,75%. Також, у прифронтових регіонів зазначена більша ефективність офіційних сайтів громад – 58,26%. Тилові регіони віддають перевагу соціальним мережам, що порівняно із прифронтовими громадами у 55,41% є вищим. Натомість онлайн-месенджери через їх швидкість інформування є більш ефективними для прифронтових регіонів. Друковані газети та дошки оголошень визнають бажаними дещо обмежено, хоча в прифронтових регіонах використання дошок оголошень у двічі більше визнається доцільним, що може свідчити про їх ефективність, коли цифрові комунікації менш доступні. А використання YouTube та інших альтернативних платформ є найменш ефективними каналами передачі відомостей в усіх громадах.

Проведене дослідження дає змогу виокремити кілька ключових положень, які поглиблюють розуміння особливостей ефективності інформаційної комунікації у територіальних громадах України під час війни.

Хоча цифрові канали пропонують переваги швидкості та охоплення, найбільш залежні від цифрових технологій Україна страждає від перебоїв у зв'язку, що свідчить про те, що оптимальний баланс передбачає

збереження компетентності і в нецифрових методах.

Отримані результати свідчать про те, що застосування універсального підходу до організації інформаційної комунікації в територіальних громадах є недостатньо ефективним; натомість виникає потреба у розробленні локалізованих стратегій, які враховують специфіку регіону, рівень загроз, доступність каналів зв'язку та соціально-культурні особливості населення.

Висновки. Дослідження вказує, що рівень задоволення мешканців системою комунікацій з органами місцевої влади фактично не залежить від між місця розташування громади: в прифронтовій зоні чи в тилловому регіоні. Насамперед мова йде про здатність і бажання місцевої влади забезпечити ефективні комунікації з місцевими жителями.

Аналіз свідчить, що в умовах прифронтових регіонів все одно залишається висока потреба у мешканців брати участь у особистих зустрічах. Найвищий рівень варіативності простежується щодо офіційних сайтів та онлайн-месенджерів, що вказує на нерівність цифрових можливостей між громадами. Традиційні канали залишаються релевантними в умовах обмеженого цифрового доступу, тоді як мультимедійні платформи (на кшталт YouTube) мають мінімальне значення.

Разом з тим, виявлено незначні відмінності у структурі використання цифрових каналів комунікації. Офіційні сайти громад і онлайн-месенджери демонструють вищу ефективність у прифронтових громадах, що може бути зумовлено потребою у швидкому доступі до перевіреної інформації в умовах бойових дій. Натомість соціальні мережі, попри свою популярність у тилових регіонах, менш ефективні на прифронті, через ризики дезінформації або проблеми з доступом до інтернету.

Для територіальних громад, які прагнуть оптимізувати свою інформаційну взаємодію під час триваючого конфлікту, важливими підходами є впровадження

стійких багатоканальних комунікаційних стратегій, інвестиції в цифрову грамотність і ретельний баланс між безпекою та прозорістю. Оскільки війна триває, громади повинні залишатися адаптованими у своїх методах спілкування, визнаючи, що потреби мешканців і моделі залучення продовжуватимуть розвиватися у

відповідь на зміни обставин.

Майбутні дослідження мають вивчити довгострокову еволюцію цих комунікаційних адаптацій і те, чи інституціоналізуються екстремні інновації в постійних структурах управління після фази гострої кризи.

Список використаних джерел:

1. Rivera, L. (2023, October 5). The view from the front lines – keeping Ukraine's defensive forces connected. The Last Mile.
2. Texas A&M University. (2022, March 14). The role of the internet in Ukraine's information war. Liberal Arts. URL: <https://liberalarts.tamu.edu/blog/2022/03/14/the-role-of-the-internet-in-ukraines-information-war/>
3. Shuster, S. (2022, March 21). Telegram becomes a digital battlefield in Russia-Ukraine war. URL: TIME. <https://time.com/6158437/telegram-russia-ukraine-information-war/>
4. Mercieca, J., Dunaway, J., & Coopersmith, J. (2022, March). The role of the internet in Ukraine's information war. Texas A&M University College of Arts and Sciences. URL: <https://artsci.tamu.edu/news/2022/03/the-role-of-the-internet-in-ukraines-information-war.html4>
5. GLOBSEC. (2024, December 20). War on words: How to communicate Ukraine? GLOBSEC. URL: <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/war-words-how-communicate-ukraine>
6. PSCR-BESA. (2024, November 28). Ukraine at war: Sociological and political considerations (PSCR-BESA Reports No. 100). BESA Center Perspectives Papers. URL: <https://besacenter.org/ukraine-at-war-sociological-and-political-considerations/>
7. Yevtushenko, A., Lushahina, T., Soloviova, A., & Suslov, M. (2022). The communication capacity index of united territorial communities in the context of Ukraine's European integration policy. Public Policy and Administration, 21(4).
8. Ionan, V. (2024, December 27). Digitalisation of regions: 2024. LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/digitalisation-regions-2024-valeriya-ionan-8c6qf>
9. Nielsen, R. K., Cherubini, F., & Andersen, J. (2022). Trust in times of war: How trust in government and media shapes information consumption during armed conflict. International Journal of Communication, 16, 1428-1449.
10. Кумбс, WT (2020). Кризова комунікація та суміжні сфери: огляд останніх подій. Журнал непередбачених ситуацій та кризового менеджменту, 28(4), 358-371. URL: <https://doi.org/10.1111/1468-5973.12328>
11. Seeger, M. W., Sellnow, T. L., & Ulmer, R. R. (2019). Communication, organization, and crisis. Communication Yearbook, 42(1), 232-275.
12. Bitirgen, K. and Filik, Ü. B. (2023). A hybrid deep learning model for discrimination of physical disturbance and cyber-attack detection in smart grid. International Journal of Critical Infrastructure Protection, 40, 100582. URL: <https://doi.org/10.1016/j.ijcip.2022.100582>
13. Krishnamurthy, V., & Kwasinski, A. (2018, October). Comparison of communication networks power resilience during man-made and natural disasters. In 2018 IEEE International Telecommunications Energy Conference (INTELEC) (pp. 1-8). IEEE.
14. Ingram, G., & Vora, P. (2024). Ukraine: Digital government is central to resilience. Brookings Institution.
15. Ciuriak, D. (2022). The Role of Social Media in Russia's War on Ukraine. Centre for International Governance Innovation
16. Aviv, R., & Ferri, M. (2023). Russian-Ukraine armed conflict: Lessons learned on the digital ecosystem. EPJ Data Science.
17. Harmatiy, O. (2021). Science communication in the media: views of Ukrainian scientists. Journal of Science Communication.
18. Maddah, S., et al. (2022). Risk Communication and Community Engagement in Action During Ukraine's War. Annals of Global Health.
19. Goian, M., & Kravchenko, V. (2022). The impact of war on Ukrainian science. Science and Education.

References:

1. Rivera, L. (2023, October 5). *The view from the front lines – keeping Ukraine's defensive forces connected*. The Last Mile. [in English].
2. Texas A&M University. (2022, March 14). *The role of the internet in Ukraine's information war*. Liberal Arts. Retrieved from: <https://liberalarts.tamu.edu/blog/2022/03/14/the-role-of-the-internet-in-ukraines-information-war/> [in English].
3. Shuster, S. (2022, March 21). Telegram becomes a digital battlefield in Russia-Ukraine war. Retrieved from: TIME. <https://time.com/6158437/telegram-russia-ukraine-information-war/> [in English].
4. Mercieca, J., Dunaway, J., & Coopersmith, J. (2022, March). The role of the internet in Ukraine's information war. Texas A&M University College of Arts and Sciences. Retrieved from: <https://artsci.tamu.edu/news/2022/03/the->

role-of-the-internet-in-ukraines-information-war.html4[in English].

5. GLOBSEC. (2024, December 20). War on words: How to communicate Ukraine? GLOBSEC. Retrieved from: <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/war-words-how-communicate-ukraine>[in English].

6. PSCR-P-BESA. (2024, November 28). Ukraine at war: Sociological and political considerations (PSCR-P-BESA Reports No. 100). BESA Center Perspectives Papers. Retrieved from: <https://besacenter.org/ukraine-at-war-sociological-and-political-considerations/>[in English].

7. Yevtushenko, A., Lushahina, T., Soloviova, A., & Suslov, M. (2022). The communication capacity index of united territorial communities in the context of Ukraine's European integration policy. *Public Policy and Administration*, 21(4). [in English].

8. Ionan, V. (2024, December 27). Digitalisation of regions: 2024. LinkedIn. Retrieved from: <https://www.linkedin.com/pulse/digitalisation-regions-2024-valeriya-ionan-8c6qf> [in English].

9. Nielsen, R. K., Cherubini, F., & Andersen, J. (2022). Trust in times of war: How trust in government and media shapes information consumption during armed conflict. *International Journal of Communication*, 16, 1428-1449. [in English].

10. Kalkman, J. P. (2020). Military crisis responses to covid-19. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 29(1), 99-103. Retrieved from: <https://doi.org/10.1111/1468-5973.12328> [in English].

11. Seeger, M. W., Sellnow, T. L., & Ulmer, R. R. (2019). Communication, organization, and crisis. *Communication Yearbook*, 42(1), 232-275. [in English].

12. Bitirgen, K. and Filik, Ü. B. (2023). A hybrid deep learning model for discrimination of physical disturbance and cyber-attack detection in smart grid. *International Journal of Critical Infrastructure Protection*, 40, 100582. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.ijcip.2022.100582> [in English].

13. Krishnamurthy, V., & Kwasinski, A. (2018, October). Comparison of communication networks power resilience during man-made and natural disasters. In 2018 IEEE International Telecommunications Energy Conference (INTELEC) (pp. 1-8). IEEE. [in English].

14. Ingram, G., & Vora, P. (2024). Ukraine: Digital government is central to resilience. *Brookings Institution*. [in English].

15. Ciuriak, D. (2022). The Role of Social Media in Russia's War on Ukraine. *Centre for International Governance Innovation* [in English].

16. Aviv, R., & Ferri, M. (2023). Russian-Ukraine armed conflict: Lessons learned on the digital ecosystem. *EPJ Data Science*. [in English].

17. Harmatiy, O. (2021). Science communication in the media: views of Ukrainian scientists. *Journal of Science Communication*. [in English].

18. Maddah, S., et al. (2022). Risk Communication and Community Engagement in Action During Ukraine's War. *Annals of Global Health*. [in English].

19. Goian, M., & Kravchenko, V. (2022). The impact of war on Ukrainian science. *Science and Education*. [in English].